ปัจจัยคัดสรรที่ทำนายการทำหน้าที่ของครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ

นางสาวนรีรัตน์ นิลขำ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-17-3939-7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

SELECTED PREDICTORS OF FAMILY FUNCTIONING IN TRAUMATIC BRAIN INJURY PATIENTS

Miss Nareerat Nilkam

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Nursing Science Program in Nursing Science

Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-17-3939-7

481945

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัจจัยคัดสรรที่ทำนายการทำหน้าที่ของครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ
โดย	นางสาวนรีรัตน์ นิลขำ
สาขาวิชา	พยาบาลศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนกพร จิตปัญญา

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ร.ต.อ.หญิง ดร. ยุพิน อังสุโรจน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ร.ต.อ.หญิง ดร. ยุพิน อังสุโรจน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนกพร จิตปัญญา)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ ศลโกสุม)

นรีรัตน์ นิลขำ: ปัจจัยคัดสรรที่ทำนายการทำหน้าที่ของครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ
(SELECTED PREDICTORS OF FAMILY FUNCTIONING IN TRAUMATIC BRAIN INJURY PATIENTS) อ. ที่ปรึกษา: ผศ. ดร. ขนกพร จิตปัญญา, 182 หน้า. ISBN 974-17-3939-7

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการพยากรณ์ของระดับความพิการของผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ ปัจจัยส่วนบุคคล การประเมินความเครียด การสนับสนุนทางสังคม การเผชิญความเครียดของสมาชิกครอบครัว กับการทำหน้าที่ของครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ กลุ่มตัวอย่าง คือสมาชิกครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และโรงพยาบาลตำรวจ จำนวน 170 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบประเมินระดับความพิการ แบบวัดการประเมินความเครียด แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม แบบสอบถามการเผชิญความเครียด และแบบสอบถามการทำหน้าที่ของครอบครัว โดยเครื่องมือทุกชุดผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และหาค่าความเที่ยงของแบบวัดการประเมินความเครียดจำแนกตามรายด้าน คือด้านอันตรายหรือความสูญเสีย, ความคุกคาม, และความท้าทาย, แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม, แบบสอบถามวิธีการเผชิญความเครียด, และแบบสอบถามการทำหน้าที่ของครอบครัวเท่ากับ .58, .77, .88, .84, .75, และ .87 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การทำหน้าที่ของครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.09, SD= .37)

2. สมาชิกครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะมีการประเมินความเครียดด้านอันตรายหรือความสูญเสีย ด้านความคุกคาม และด้านความท้าทาย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.27, 2.33 และ 2.26, SD = .45, .57, และ .77 ตามลำดับ)

3. สมาชิกครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะมีการสนับสนุนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{x}$ = 4.45, SD = .63)

4. สมาชิกครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะใช้การเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ปัญหา และการเผชิญความเครียดแบบมุ่งปรับอารมณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.6 และ 2.35, SD = .49 และ .32 ตามลำดับ)

5. การสนับสนุนทางสังคม การประเมินความเครียดด้านความท้าทาย การประเมินความเครียดด้านความคุกคาม และรายได้ สามารถร่วมกันพยากรณ์การทำหน้าที่ของครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยมีอำนาจการพยากรณ์ได้ร้อยละ 64.60 และสร้างสมการในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

การทำหน้าที่ของครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ = +.482 (การสนับสนุนทางสังคม)
+.267 (การประเมินความเครียดด้านความท้าทาย)
-.233 (การประเมินความเครียดด้านความคุกคาม)
+.115 (รายได้)

สาขาวิชา.....พยาบาลศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิต.....นรีรัตน์ นิลขำ.....
ปีการศึกษา.....2548.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4777629336: MAJOR NURSING SCIENCE

KEY WORD: FAMILY FUNCTIONING / TRAUMATIC BRAIN INJURY / DISABILITY / STRESS APPRAISAL / COPING / SOCIAL SUPPORT

NAREERAT NILKAM: SELECTED PREDICTORS OF FAMILY FUNCTIONING IN TRAUMATIC BRAIN INJURY PATIENTS. THESIS ADVISOR : ASST.PROF. CHANOKPORN JITPANYA, Ph.D., 182 pp. ISBN 974-17-3939-7

This study is correlation research. The purpose of this study was to investigate the Relationships between disability, personal factor, stress appraisal, social support, coping, and family functioning of traumatic brain injury patients. The subjects were 170 family members of traumatic brain injury patients in Chulalongkorn Memorial Hospital and Police Hospital selected by purposive sampling technique. The instruments used for data collection were the Demographic Data Questionnaire, the Disability Scale, the Stress Appraisal Scale, the Social Support Questionnaire, the Ways of Coping Questionnaire, and the Family Functioning Scale. These instruments were tested for content validity by a panel of experts. The reliability of harm-loss, threat, and challenge of stress appraisal scale, the Social Support Questionnaire, coping Questionnaire, the Family Functioning scale were .58, .77, .88, .84, and .87, respectively. The data were analyzed using Pearson's Product moment Correlation and Stepwise Multiple Regression.

The results of this study revealed that

1. Family functioning of traumatic brain injury patients was at a moderate level ($\bar{X}$= 3.09, SD= .37).

2. Harm-loss, threat, and Challenge of stress appraisal of traumatic brain injury patients were at a moderate level ($\bar{X}$ = 2.27, 2.33 and 2.26, SD = .45, .57, and .77, respectively).

3. Social Support of traumatic brain injury patients was at a high level ($\bar{X}$ = 4.45, SD =.63).

4. Problem focus and emotional focus of coping of traumatic brain injury patients were at a moderate level ($\bar{x}$ = 2.6 and 2.35, SD = .49 and .32, respectively).

5. Social Support, Challenge and threat of stress appraisal, Income were statistically significant predicted family functioning of traumatic brain injury patients at the level of .05. The predicted power was 64.60% of Family Functioning variance. The equation derived from standardize score was:

Family functioning of traumatic brain injury patients = +.482 (Social Support)
+.267 (Challenge of stress appraisal)
-.233 (threat of stress appraisal)
+.115 (Income)

Field of study.....Nursing Science.....Student's Signature.....Nareerat Nilkam.....

Academic year.....2005.....Advisor's Signature.....Ch. J.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขนกพร จิตปัญญา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งกรุณาให้ข้อคิดคำปรึกษาและข้อเสนอแนะด้วยความรัก ความห่วงใย เอาใจใส่และเป็นกำลังใจอย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและสำนึกในพระคุณของท่านเป็นที่สุด จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ร.ต.อ.หญิง ดร. ยุพิน อังสุโรจน์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ ศลโกสุม กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะและคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้สถิติทำให้วิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้และอบรมสั่งสอนด้วยความรัก ความอบอุ่น ตลอดระยะเวลาของการศึกษา และขอกราบขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้สนับสนุนทุนส่วนหนึ่งในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงการณ์ และผู้บังคับการโรงพยาบาลตำรวจ ตลอดจนคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล หัวหน้าแผนก และเจ้าหน้าที่แผนกศัลยกรรมประสาทและอุบัติเหตุ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ช่วยเหลือและประสานงานต่างๆของทุกโรงพยาบาล และที่สำคัญคือ ผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะและครอบครัวทุกท่าน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ที่ได้ให้ความกรุณาและความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....จ
กิตติกรรมประกาศ.....ฉ
สารบัญ.....ช
สารบัญตาราง.....ฌ
สารบัญภาพ.....ฎ
บทที่
1 บทนำ.....1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....7
ปัญหาการวิจัย.....7
แนวเหตุผลและสมมุติฐานการวิจัย.....8
ขอบเขตการวิจัย.....11
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 16
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....17
การบาดเจ็บที่ศีรษะ.....18
แนวคิดการทำหน้าที่ของครอบครัว.....31
การทำหน้าที่ของครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ.....41
แนวคิดความเครียด.....43
แนวคิดการประเมินความเครียด.....50
แนวคิดการเผชิญความเครียด.....55
แนวคิดการสนับสนุนทางสังคม.....62
แนวคิดระดับความพิการ.....69
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....70
กรอบแนวคิดการวิจัย.....75

หน้า

3 วิธีดำเนินการวิจัย.....76
ประชากรกลุ่มตัวอย่าง.....76
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....81
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....97
การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง.....98
การวิเคราะห์ข้อมูล.....98
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....99
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....116
สรุปผลการวิจัย.....119
อภิปรายผลการวิจัย.....120
ข้อเสนอแนะ.....128
รายการอ้างอิง.....129
ภาคผนวก.....143

ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....144
ภาคผนวก ข ตัวอย่างจดหมายเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ
จดหมายขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย
จดหมายขอพิจารณาจริยธรรมการวิจัย.....146
ภาคผนวก ค เอกสารชี้แจงข้อมูลและหนังสือยินยอมได้รับการ
บอกกล่าวและเต็มใจ.....153
ภาคผนวก ง ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....157
ภาคผนวก จ ตารางวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม.....165

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....182

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

1 จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาเจ็บป่วย 78

2 จำนวนและร้อยละของสมาชิกครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะจำแนกตามสถานภาพสมรส ความเกี่ยวข้องกับผู้ป่วย จำนวนบุคคลที่อาศัยอยู่ในครอบครัวและบุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย....80

3 จำนวนและร้อยละของสมาชิกครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้....100

4 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทำหน้าที่ของสมาชิกครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะจำแนกตามรายด้าน....102

5 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทำหน้าที่ของสมาชิกครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะจำแนกตามรายข้อ....103

6 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพิการ....105

7 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประเมินความเครียดของสมาชิกครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะจำแนกตามรายด้าน....106

8 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการสนับสนุนทางสังคมของสมาชิกครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะจำแนกตามรายด้าน....107

9 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการการเผชิญความเครียดของสมาชิกครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะจำแนกตามรายด้าน....108

10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ระดับความพิการของผู้ป่วย ปัจจัยส่วนบุคคล การประเมินความเครียด การสนับสนุนทางสังคม การเผชิญความเครียดของสมาชิกครอบครัว และการทำหน้าที่ของครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะในรูปของเมตริกสหสัมพันธ์....110

11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่ได้รับเลือกเข้าสู่สมการถดถอยค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่เพิ่มขึ้นในการพยากรณ์การทำหน้าที่ของครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ....112

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

12 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการประเมินความเครียดด้าน ความคุกคาม การประเมินความเครียดด้านอันตรายและความสูญเสียและการสนับสนุนทางสังคมในการพยากรณ์การทำหน้าที่ของครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ.....114
13 Model Summary.....168
14 Residual statistics.....169
15 One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test.....170
16 ตารางสรุปผลการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ.....174
17 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการประเมินความเครียดของสมาชิกครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะจำแนกตามรายข้อ.....175
18 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการสนับสนุนทางสังคมของสมาชิกครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะจำแนกตามรายข้อ.....177
19 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเผชิญความเครียดของสมาชิกครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะจำแนกตามรายข้อ.....179

สารบัญภาพ

แผนภาพที่ **หน้า**

1 ภาพแสดงการตรวจสอบค่าความแปรปรวนของค่าความคลาดเคลื่อน.....167
2 ภาพ Histogram การประเมินความเครียดด้านความท้าทาย
การทำหน้าที่ของครอบครัว อายุ และรายได้.....171
3 ภาพความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปร.....172